

~~Onder~~ De 11 bundels waarbij ik betrokken was tussen 1975 en 1988 onder het kenteken "Flemisch P.E.N. Center", heb ik er vijf voor mijn rekening ^{genomen} ~~gehouden~~, met titels als "Een brug slaan - Jeter un pont" en "Het woord delen - Partager la parole", die aan duidelijkheid niets te wensen overlaten. Dat alles zou uiteraard niet mogelijk geweest zijn zonder de steun en de toewijding van de P.E.N. leden, Jan Emiel Daele, Lucien Van Gansbeke, en zoveel anderen.

met ontroering herinner ik mij ook de verschillende Congressen en Conferenties van P.E.N. International waaraan ik heb kunnen deelnemen. Olga, mijn Ezechische echtgenote, vergezelde mij meestal. Zij was als de levende belichaming van de koude oorlog die toen heerste. Waar wij ook kwamen, in Parijs, Londen, Hamburg, Stockholm, Montreal of Sydney, overal kon zij contact aanknopen met landgenoten in ballingschap, verjaagd of uitgewezen onder de Duitse bezetting en onmiddellijk daarna vluchtend voor het Sovjet-regime.

Ondertussen hield ik eraan scrupuleus elke zitting bij te wonen en getrouw verslag uit te brengen over de debatten die grotendeels formeel en steriel bleven. Tegenover het streven van de Westerse afgevaardigden een autonome meningsuiting van schrijvers en journalisten ingang te doen vinden, bleef het Oostblok haar ideologie verdedigen met als argument: "Liberté oui, mais pour quoi faire?" Al bij al, een doevmans gesprek. Na de zelfopoffering - anno 1968 - van Jan Patoch, de Praagse student die met enkele vrienden de dwangbuis van het ideologisch denken wou doorbreken, duurde het nog twintig jaar voor aan het begin van een oplossing kon gedacht worden.

11/03/2012

